

BRM.0006.108.2025

Ostrów Wielkopolski 27.11.2025 r.

Pan Przewodniczący Komisji

- **Edukacji, Kultury i Spraw Społecznych**

Rady Miejskiej

Proszę o zaopiniowanie projektu uchwały w sprawie:

przyjęcia Programu Wsparcia Rodziny dla Gminy Miasto Ostrów Wielkopolsk na lata 2026- 2028

Jednocześnie informuję, iż Pani Prezydent Miasta proponuje poprosić do udziału w posiedzeniu Komisji w celu przedstawienia tematu p. Annę Kryjom-Korzeniewską – Dyrektora Wydziału Spraw Społecznych.

WICEPRZEWODNICZĄCA
RADY MIEJSKIEJ
Marzena Nowak
Marzena Nowak

Projekt

z dnia 26 listopada 2025 r.

Zatwierdzony przez

Beata Klimek

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ OSTROWA WIELKOPOLSKIEGO**

z dnia 2025 r.

w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Miasto Ostrow Wielkopolski na lata 2026-2028

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153) oraz art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49) Rada Miejska Ostrowa Wielkopolskiego uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Wspierania Rodziny dla Gminy Miasto Ostrow Wielkopolski na lata 2026-2028 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Ostrowa Wielkopolskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

INSPEKTOR
Ochrony Danych
mgr Tomasz Kuśmierczak

Referent

Patrycja Heine
Patrycja Heine

KIEROWNIK REFERATU

mgr Agnieszka Michalak
mgr Agnieszka Michalak

DYREKTOR WYDZIAŁU

Anna Kujom - Korzeniewska
Anna Kujom - Korzeniewska

RADCA PRAWNY

Zbigniew Zieleskiński
Zbigniew Zieleskiński

ZASTĘPCA
PREZYDENTA MIASTA

Sebastian Górski
Sebastian Górski

KIEROWNIK BIURA

Milena Taciak
Strona 1

Załącznik do uchwały Nr
Rady Miejskiej Ostrowa Wielkopolskiego
z dnia 2025 r.

Program Wspierania Rodziny dla Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski na lata 2026-2028

Opracowanie:
Urząd Miejski w Ostrowie Wielkopolskim
Wydział Spraw Społecznych

SPIS TREŚCI:

1. Wprowadzenie.....	5
2. Podstawy prawne.....	5
3. Test spójności ze Strategią Rozwoju Ostrowa Wielkopolskiego z perspektywą do roku 2030+.....	6
4. Adresaci programu.....	8
5. Charakterystyka gminy i dane demograficzne.....	8
6. Rynek pracy – bezrobocie.....	9
7. Polityka mieszkaniowa.....	9
8. Edukacja.....	12
8.1. Stypendia.....	13
9. Karta Dużej Rodziny.....	14
10. Działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostrowie Wielkopolskim.....	15
10.1. Dane ogólne.....	15
10.2. Świadczenia rodzinne.....	16
10.3. Świadczenie „za życiem”.....	19
10.4. Program „Posiłek w szkole i w domu”.....	19
10.5. Fundusz alimentacyjny.....	20
10.6. Dodatek mieszkaniowy.....	21
10.7. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla dzieci i młodzieży.....	22
10.8. Wsparcie asystenta rodziny.....	23
11. Sąd Rejonowy, III Wydział Rodziny i Nieletnich.....	25
12. Piecza zastępcza.....	28
13. Profilaktyka i leczenie uzależnień.....	29
13.1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla miasta Ostrowa Wielkopolskiego.....	29
13.2. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień.....	30
13.3. Działalność Referatu Profilaktyki Wydziału Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Ostrowie Wielkopolskim.....	30
14. Zespół interdyscyplinarny.....	32
15. Analiza SWOT.....	36
16. Cele programu.....	37
17. Realizatorzy programu.....	38
18. Źródła finansowania Programu.....	39
19. Monitoring i ewaluacja Programu.....	39

1. Wprowadzenie

Rodzina jest pierwszym naturalnym i niezastąpionym środowiskiem każdego człowieka, w którym uczymy się podstawowych umiejętności praktycznych i społecznych, zdobywamy wiedzę o świecie, uczymy się wyrażania emocji i budowania relacji. W rodzinie kształtujemy nasz światopogląd, budujemy naszą tożsamość i system wartości. Prawidłowo funkcjonująca rodzina dba o bezpieczeństwo dziecka, właściwie rozpoznaje i zaspokaja jego potrzeby socjalne i emocjonalne. Kiedy rodzina staje się z różnych względów niewydolna wychowawczo, dziecko traci wsparcie i bezpieczne środowisko rozwoju, co może skutkować trudnościami w nauce, zaburzeniami emocjonalnymi i społecznymi oraz problemami z budowaniem zdrowych relacji nie tylko w okresie rozwoju, ale też w życiu dorosłym. Współczesna rodzina boryka się z wieloma trudnościami. Tempo życia, brak czasu, postępująca cyfryzacja sprawiają, że nigdy wcześniej instytucja rodziny nie była tak bardzo narażona na kryzys wartości, rozpad relacji i więzi rodzinnych. Zagrożenia dotyczące rodzinę obejmują również problemy ekonomiczne, promowanie niewłaściwych wzorców i zachowań, znaczące obniżenie rodzicielskich kompetencji wychowawczych, czy też patologie i uzależnienia. Kiedy rodzina nie potrafi sprostać podstawowym zadaniom i jest pogrążona w długotrwałym kryzysie, zachodzi ryzyko całkowitego zerwania więzi a nawet umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Przeciwności, z jakimi zмага się rodzina są często złożone, dlatego tylko współdziałanie pomiędzy instytucjami na wszystkich płaszczyznach oraz współpraca samej rodziny są niezbędnym kluczem do sukcesu. Holistyczne podejście do problemu stanowi dla rodziny szansę przywrócenia jej prawidłowego funkcjonowania.

2. Podstawy prawne

Podstawę prawną Programu stanowi ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49).

Zadania przyjęte do realizacji w ramach programu są spójne z kierunkami działań wyznaczonymi przez poniższe akty prawne:

- ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawę z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci,
- ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,

- ustawę z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawę z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
- ustawę z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

3. Test spójności ze Strategią Rozwoju Ostrowa Wielkopolskiego z perspektywą do roku 2030+

Program Wspierania Rodziny dla Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski na lata 2026-2028 zachowuje spójność z Strategią Rozwoju Ostrowa Wielkopolskiego z perspektywą do roku 2030+. Przy opracowywaniu dokumentu uwzględnione zostały cele i kierunki działań wyznaczone w strategii rozwoju.

Tabela 1. Zgodność Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski na lata 2026-2028 ze Strategią Rozwoju Ostrowa Wielkopolskiego z perspektywą do roku 2030+.

Program Wspierania Rodziny dla Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski na lata 2026-2028	Strategia rozwoju Ostrowa Wielkopolskiego z perspektywą do roku 2030+
Wizja: Przeciwności, z jakimi zмага się rodzina są często złożone, dlatego tylko współdziałanie pomiędzy instytucjami na wszystkich płaszczyznach oraz współpraca samej rodziny są niezbędnym kluczem do sukcesu. Holistyczne podejście do problemu stanowi dla rodziny szansę przywrócenia jej prawidłowego funkcjonowania. Misja: Szereg działań z rodziną, takich jak profilaktyka, osłona i ochrona rodzin. Kompleksowe podejście do rodzin, zarówno przez wsparcie finansowe, dające poczucie bezpieczeństwa socjalnego, jak i poprzez działania profilaktyczne i wspierające w sytuacjach kryzysowych.	Wizja: OSTRÓW SERCE REGIONU Misja: Wierzymy, że ludzie i położenie stanowią nasz największy potencjał! Wierzymy, że razem możemy więcej! Wspólnie tworzymy więcej niż miasto... Ostrów Wielkopolski dzięki swojemu położeniu to naturalne serce regionu. Jesteśmy liderem inicjującym i otwartym na współpracę. Jako dynamiczny ośrodek innowacyjnych rozwiązań na rzecz ludzi i środowiska, przyciągamy wysoką jakością życia. OSTRÓW SERCE REGIONU to wielofunkcyjny węzeł komunikacyjny, będący lokomotywą rozwoju społeczno-gospodarczego dla całej południowej Wielkopolski. Wspólnie tworzymy więcej niż miasto... tworzymy wspólnotę pełną potencjału i możliwości. Ostrów Wielkopolski jako dynamiczny ośrodek innowacyjnych rozwiązań, nie tylko stanowi serce regionu dzięki swojemu dogodnemu położeniu, ale również przyciąga ludzi wysoką jakością życia.

Cel strategiczny 1. Wsparcie na rzecz poprawy sytuacji ekonomicznej i bezpieczeństwa socjalnego. Cel strategiczny 2. Wzmacnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Cel strategiczny 3. Profilaktyka, przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym i działania podejmowane w sytuacjach kryzysowych. Zadania i działania: • Zapewnienie pomocy rodzinom w trudnej sytuacji materialnej w formie świadczeń, stypendiów i dodatków. • Finansowanie dożywiania w szkołach i przedszkolach. • Aktywizacja osób bezrobotnych. • Podejmowanie działań na rzecz poprawy warunków mieszkaniowych rodzin. • Wsparcie w postaci specjalnych usług opiekuńczych dla dzieci i młodzieży. • Rozwijanie systemu ulg skierowanego do rodzin wielodzietnych. • Analiza sytuacji i potrzeb rodziny poprzez wywiad środowiskowy. • Świadczenie wsparcia poprzez przydzielenie asystenta rodziny. • Świadczenie wsparcia poprzez przydzielenie pracownika socjalnego. • Zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego. • Zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa, terapii w zakresie uzależnień.	CEL STRATEGICZNY I: MIASTO SZCZĘŚLIWE Kierunki działań: • Działania ukierunkowane na profilaktykę i promocję zdrowia oraz zdrowego stylu i trybu życia zapobiegające chorobom cywilizacyjnym. • Działania na rzecz zdrowego starzenia się społeczeństwa. • Działania na rzecz zdrowia psychicznego. • Wspieranie dietności. • Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w tym turystyki weekendowej. • Komplementarna oferta kulturalna – nowa strategia rozwoju kultury. • Wsparcie i rozwój wydarzeń kulturalnych oraz inwestycje w rozwój placówek kultury. • Rozwój kultury i sztuki ulicznej. • Aktywizacja młodzieży i włączenie jej w życie miasta. • Promocja samozatrudnienia. • Promocja i rozwój ekonomii społecznej. • Dalszy rozwój i wsparcie sportu w zakresie szkolenia dzieci i młodzieży. • Rozwój i utrzymanie bazy sportowej miasta. • Aktywizacja mieszkańców osiedli do działalności na rzecz lokalnej społeczności. • Budowanie lokalnych społeczności przez aktywnych i świadomych liderów. • Kompleksowe podejście do wykorzystania infrastruktury miejskiej w celu zwiększenia częstotliwości działań społecznych dla mieszkańców, uwzględniających wielokulturowość i międzypokoleniowość. • Rozwój usług dla seniorów, w tym usług opiekuńczych oraz wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się. • Wsparcie integracji i edukacji międzypokoleniowej. • Tworzenie atrakcyjnych warunków do życia dla imigrantów i ich rodzin. • Wsparcie i promocja nowoczesnej edukacji, w tym rozwój szkolnictwa wyższego. • Kompleksowa i atrakcyjna oferta dla młodych ludzi uwzględniająca potrzeby mieszkaniowe, zarobkowe i związane z czasem wolnym. • Polityka prorodzinna.
--	--

• Podejmowanie działań interwencyjnych. • Motywowanie do podjęcia leczenia w ramach terapii uzależnień. • Zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy. • Rozwijanie rodzinnej opieki zastępczej i adopcyjnej w sytuacji skrajnej niewydolności opiekuńczo-wychowawczej rodziny. • Kampanie społeczne dotyczące uzależnień i przemocy w rodzinie.	• Rozwój oferty dla osób chcących zamieszkać w mieście. • Rozwój mieszkalnictwa społecznego oraz intensyfikacja odnowy substancji mieszkaniowej. • Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych. • Zwiększanie poziomu bezpieczeństwa w mieście i ograniczanie zjawiska wandalizmu. • Rozwój kompetencji, umiejętności uzdolnień i zainteresowań uczniów – także poza edukacją formalną. • Wsparcie szkół ich uczniów i nauczycieli w ramach kompleksowych programów rozwojowych ukierunkowanych na podniesienie jakości edukacji. • Odkrywanie talentów. • Wsparcie nowoczesnej edukacji (w tym rozwoju szkolnictwa wyższego). • Wspieranie uczenia się przez całe życie.
--	---

4. Adresaci programu

Adresatami niniejszego Programu są wszystkie rodziny z terenu Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski, w szczególności rodziny borykające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, zagrożone ubóstwem czy wykluczeniem społecznym, zmagające się z problemem uzależnienia lub przemocy domowej. Program obejmuje szereg działań z rodziną, takich jak profilaktyka, osłona i ochrona rodzin. Jego wszechstronność polega na kompleksowym podejściu do rodzin, zarówno przez wsparcie finansowe, dające poczucie bezpieczeństwa socjalnego, jak i poprzez działania profilaktyczne i wspierające w sytuacjach kryzysowych.

5. Charakterystyka gminy i dane demograficzne

Ostrów Wielkopolski to gmina miejska położona w południowej części województwa wielkopolskiego, w obrębie centralnej części powiatu ostrowskiego. Zajmuje obszar 42 km², co stanowi 3,62% powierzchni powiatu. Jest siedzibą miasta oraz gminy wiejskiej Ostrów Wielkopolski, a także władz i jednostek powiatu ostrowskiego. W ramach struktury administracyjnej miasto podzielone jest na 11 jednostek pomocniczych – osiedli. Ostrów Wielkopolski to jedno z największych miast Wielkopolski, świetnie skomunikowany, dynamicznie rozwijający się ośrodek gospodarczy, kulturalny, sportowy i turystyczny regionu. Wśród atutów miasta, które czyni je przyjaznym rodzinom można wymienić m.in. infrastrukturę edukacyjną, kulturalną i sportowo-wypoczynkową. W mieście jest wiele terenów rekreacyjnych: parki miejskie, kompleks Piaski Szczygliczka, liczne place zabaw dla dzieci, Basen Miejski, Lodowisko Miejskie oraz prywatne sale zabaw i edukacyjne centra rozrywki. Funkcjonuje

bardzo dobrze rozwinięta sieć lokali gastronomicznych oraz miejsc rozrywki i kultury, m.in. Kino Helios, hala widowiskowo-sportowa 3mk Arena Ostrów, Ostrowskie Centrum Kultury, Forum Synagoga, Muzeum Miasta Ostrowa Wielkopolskiego, Biblioteka Miejska im. Stefana Rowińskiego z kilkoma filiami. Szczególnie w okresie letnim gmina organizuje wiele wydarzeń prorodzinnych, takich jak: koncerty, pikniki, festyny i aktywne formy wypoczynku dla dzieci (warsztaty, zajęcia sportowe i artystyczne).

Pomimo wielu pozytywnych aspektów miasto zмага się z problemem zmniejszającej się stale populacji. Przyczyną jest migracja ludności do dużych miast oraz, jak wskazują dane Urzędu Stanu Cywilnego, ujemny przyrost naturalny - od kilku lat liczba urodzeń niemal o połowę niższa od liczby zgonów. Ostrów Wielkopolski nie jest przypadkiem odosobnionym, z podobnymi trudnościami mierzy się wiele małych i średnich miast.

Tabela 2. Dane demograficzne Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski w latach 2022-2024.

ROK	2022	2023	2024
Liczba mieszkańców miasta ogółem	66 882	66 084	65 209
Liczba kobiet	35 291	34 938	34 516
Liczba mężczyzn	31 591	31 146	30 693
Liczba dzieci w wieku 0-18 lat	1 1506	11 199	10 853
Liczba urodzeń	494	394	353
Liczba zgonów	880	792	757
Liczba zawartych małżeństw	364	346	291
Liczba orzeczonych rozwodów	175	171	160

Źródło: dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Wielkopolskim

Niepokojący jest również spadek liczby zawieranych małżeństw, co w długoterminowej perspektywie może wpływać na inne wskaźniki demograficzne, takie jak wskaźnik urodzeń i struktura rodzin.

6. Rynek pracy – bezrobocie

Bezrobocie jest jedną z głównych przyczyn korzystania z pomocy społecznej. Utrata dochodów jest zawsze zagrożeniem stabilizacji materialnej rodziny, niesie ryzyko poważnych trudności finansowych a nawet ubóstwa i problemów z zabezpieczeniem podstawowych potrzeb bytowych rodziny. Zagrożenie bezrobociem niesie nie tylko poważne skutki ekonomiczne, ale też społeczne. Wpływa negatywnie na zdrowie psychiczne, nasila napięcia i konflikty w rodzinie, przyczynia się do wzrostu

patologii społecznych. W przypadku młodych osób brak stabilizacji finansowej i zawodowej może znacząco wpływać na opóźnienie decyzji o założeniu rodziny i posiadaniu dzieci.

Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowie Wielkopolskim podejmuje szereg działań w zakresie łagodzenia skutków bezrobocia, promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej. Wśród dostępnych form wsparcia można wyróżnić m.in. pośrednictwo pracy, pośrednictwo zawodowe, szkolenia podnoszące kwalifikacje, świadczenia pieniężne, pożyczki i dofinansowanie na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Poniższa tabela obrazuje liczbę osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w ostatnich latach.

Tabela 3. Bezrobocie w mieście Ostrów Wielkopolski w latach 2022-2024.

ROK	2022	2023	2024
Liczba bezrobotnych w mieście ogółem	1 008	1 037	983
Liczba bezrobotnych kobiet w mieście	562	595	568
Liczba bezrobotnych mężczyzn w mieście	446	442	415
Stopa bezrobocia rejestrowanego w mieście wyrażona w %	2,5	2,7	2,6
Stopa bezrobocia rejestrowanego w kraju wyrażona w %	5,2	5,1	5,4

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowie Wielkopolskim i Głównego Urzędu Statystycznego

Jak obrazuje powyższa tabela ogólna liczba osób bezrobotnych w mieście spada z roku na rok a stopa bezrobocia rejestrowanego utrzymuje się na podobnym poziomie i jest niemal o połowę niższa w stosunku do średniej krajowej.

7. Polityka mieszkaniowa

Jednym z ważniejszych elementów wsparcia rodziny jest polityka mieszkaniowa miasta. Ma na celu zwiększenie dostępności mieszkań poprzez budowę nowych, modernizację już istniejących, podniesienie standardu warunków mieszkaniowych, czy przystosowanie ich do potrzeb różnych grup mieszkańców. Kluczowym założeniem jest poprawa jakości życia i zapewnienie stabilności mieszkaniowej, szczególnie młodym rodzinom. W chwili obecnej w zasobach miejskich dostępnych jest 1 692 lokali komunalnych i 328 lokali socjalnych. Służą one zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych osób i rodzin o niskich dochodach nie mogących sobie pozwolić na wynajem lub zakup lokalu

na wolnym rynku. O przyznaniu mieszkania decyduje m. in. kryterium dochodowe, które obecnie wynosi 1 709,81 zł na osobę dla mieszkań socjalnych i 1 709,81 zł – 3 419,62 zł na osobę dla mieszkań komunalnych. Wnioski mieszkaniowe opiniowane są przez Komisję do Spraw Opiniowania Wniosków Mieszkaniowych przy Prezydencie Miasta Ostrowa Wielkopolskiego.

Tabela 4. Mieszkania komunalne i socjalne w latach 2022-2024.

ROK	2022	2023	2024
Liczba złożonych wniosków	370	335	230
Liczba przyznanych mieszkań komunalnych	26	27	10
Liczba przyznanych mieszkań socjalnych	17	12	13

Źródło: dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Wielkopolskim

Powyższa tabela obrazuje ogromne potrzeby w zakresie gospodarki mieszkaniowej. Pomimo sporej liczby lokali w zasobie miejskim, większość z nich została już rozdysponowana, dlatego niemożliwe jest zabezpieczenie oczekiwania wszystkich wnioskodawców.

Miejski Zakład Gospodarki Mieszkaniowej realizuje programy budownictwa mieszkaniowego skierowane do mieszkańców miasta. Bardzo dużym powodzeniem cieszy się program „Mieszkanie dla systematycznych”. Do inicjatywy mogą przystąpić osoby zameldowane i mieszkające na terenie miasta, które nie ukończyły 40 roku życia, nie posiadają prawa do własności lokalu a ich dochody są zbyt wysokie by wnioskować o przydział mieszkania komunalnego i jednocześnie zbyt niskie by móc otrzymać kredyt na zakup własnej nieruchomości. Program zakłada wynajem mieszkania w bloku wybudowanym przez spółkę z możliwością jednoczesnego spłacania rat i uzyskania prawa własności do lokalu po minimum 15 latach. W ramach inicjatywy powstało w rejonie ul. Klasztornej 211 mieszkań. Ostatnie 32 mieszkania zostały oddane do użytku w roku 2022. Na lata 2026-2028 planowana jest budowa kolejnych 32 mieszkań pod warunkiem uzyskania dofinansowania z Funduszu Doptat.

Program „Mieszkanie za remont” zakłada wynajem, a w dłuższej perspektywie (po 5 latach) możliwość wykupu mieszkania, z zasobów spółki pod warunkiem dokonania w lokalu prac budowlanych na własny koszt zgodnie z załącznikiem do umowy z MZGM. Preferencyjnym warunkiem programu jest „karencja” w uiszczaniu opłat czynszowych przez najemcę w okresie pół roku, co pozwala na zainwestowanie zaoszczędzonych w ten sposób środków finansowych w niezbędne prace remontowe. Jednym z niezbędnych warunków przystąpienia do projektu jest

spełnienie kryterium dochodowego uchwalonego przez zarząd spółki. Jak dotąd oddano do użytku w ramach programu 10 mieszkań w roku 2023 i 6 mieszkań w roku 2024.

8. Edukacja

Gmina Miasto Ostrów Wielkopolski dysponuje szeroką ofertą placówek opiekuńczych i edukacyjnych dla dzieci w każdym wieku. Nieocenionym wsparciem dla pracujących rodziców posiadających dzieci do 3 roku życia są placówki opiekuńcze dla dzieci do 3 roku życia zlokalizowane na terenie miasta: Żłobek Miejski, dwa żłobki prywatne i prywatny klub dziecięcy. Żłobek Miejski został rozbudowany w roku 2022 o trzecią filię i obecnie posiada łącznie 377 miejsc. Do października 2024 r. rodzice mogli skorzystać z dofinansowania do pobytu dziecka w żłobku lub klubie dziecięcym w wysokości do 400,00 zł miesięcznie na dziecko, wpłacane bezpośrednio do placówki opiekuńczej z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Od 1 października 2024 r. w ramach programu „Aktywny rodzic” zostało ono zastąpione przez nowe świadczenie „Aktywnie w żłobku” w wysokości do 1 500,00 zł miesięcznie na dziecko.

Tabela 5. Liczba dzieci uczęszczających do placówek opiekuńczych na terenie Ostrowa Wielkopolskiego w latach 2022-2024.

ROK	2022	2023	2024
Liczba dzieci uczęszczających do Żłobka Miejskiego	369	368	353
Liczba dzieci uczęszczających do Żłobków Prywatnych	48	51	131
Liczba dzieci uczęszczających do Klubów Dziecięcych	58	58	27

Źródło: dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Wielkopolskim

Na terenie miasta działa 16 przedszkoli publicznych, z czego 2 prowadzone przez podmioty zewnętrzne, 5 przedszkoli niepublicznych oraz 1 punkt przedszkolny niepubliczny. Wszystkie przedszkola i punkt przedszkolny finansowane są z budżetu państwa oraz z budżetu gminy. Pobyt dziecka w przedszkolach samorządowych do pięciu godzin jest bezpłatny a każda dodatkowa godzina kosztuje rodziców 1,00 zł. Przedszkola niepubliczne ustalają opłatę niezależnie.

Edukacja szkolna dzieci i młodzieży odbywa się w 16 szkołach podstawowych i 10 szkołach ponadpodstawowych, wśród których są zarówno Licea Ogólnokształcące, jak i szkoły zawodowe, usługowe i techniczne.

Poniższa tabela obrazuje liczbę uczniów uczęszczających do poszczególnych placówek edukacyjnych.

Tabela 6. Liczba dzieci uczęszczających do placówek oświatowych na terenie Ostrowa Wielkopolskiego w latach 2022-2025.

ROK SZKOLNY	2022/2023	2023/2024	2024/2025
Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli	3 190	3 034	2 841
Liczba dzieci uczęszczających do szkół podstawowych	6 167	5 855	6 338
Liczba dzieci uczęszczających do szkół średnich	6 900	7 559	6 777

Źródło: dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Wielkopolskim i Starostwa Powiatowego w Ostrowie Wielkopolskim

8.1. Stypendia

Stypendia Socjalne

W ramach pomocy materialnej dla uczniów, zgodnie z art. 90b i 90m ustawy o systemie oświaty miasto Ostrów Wielkopolski wspomaga uczniów znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej przyznając stypendia oraz zasiłki szkolne. Z tej form pomocy mogą korzystać uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych zamieszkujący na terenie miasta. Regulamin udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym określa Uchwała nr XLIX/567/2018 Rady Miejskiej Ostrowa Wielkopolskiego z dnia 28 maja 2018 roku oraz Uchwała nr XI/142/2019 Rady Miejskiej Ostrowa Wielkopolskiego z dnia 26 czerwca 2019 r. Kryterium dochodowe uprawniające do ubiegania się o stypendium szkolne od 1 stycznia 2025 r. wynosi 823,00 zł netto na osobę w rodzinie (wcześniej było to 600,00 zł netto na osobę w rodzinie). Stypendium socjalne wypłacane jest w dwóch transzach: I transza za okres od września do grudnia, II transza za okres od stycznia do czerwca.

Stypendia im. Świętego Jana Pawła II Miasta Ostrowa Wielkopolskiego

W oparciu o Uchwałę Rady Miejskiej Ostrowa Wielkopolskiego nr XIV/186/2019 z dnia 30 października 2019 roku uczniowie szkół podstawowych klas IV - VIII mogą ubiegać się o Stypendia im. Świętego Jana Pawła II Miasta Ostrowa Wielkopolskiego. Stypendium wypłacane jest raz w roku i przyznawane jest za osiągniętą średnią ocen na koniec roku szkolnego, w przypadku uczniów klas IV, V, VI minimum 5,60. W przypadku uczniów klas VII i VIII minimum 5,40. Stypendia są wypłacane za ubiegły rok szkolny.

Tabela 7. Stypendia wypłacone uczniom szkół podstawowych i ponadpodstawowych w latach 2022-2025.

ROK SZKOLNY	2022/2023	2023/2024	2024/2025
Liczba dzieci, którym przyznano Stypendium im. Jana Pawła II	546	546	551
Suma środków wydatkowanych na Stypendium im. Jana Pawła II	281 600,00 zł	284 000,00 zł	265 200,00 zł
Liczba dzieci, którym przyznano stypendium socjalne	71	110	60
Suma środków wydatkowanych na stypendium socjalne	58 793,78 zł	58 485,53 zł	36 903,64 zł

Źródło: dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Wielkopolskim

9. Karta Dużej Rodziny

Oprócz ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny od 1 stycznia 2014 na terenie Ostrowa Wielkopolskiego funkcjonuje również „Ostrowska Karta Rodziny 3+”. Przysługuje rodzicom mającym na utrzymaniu troje lub więcej dzieci w wieku do 18 roku życia lub 25 roku życia, jeśli dziecko uczy się lub studiuje. W przypadku dziecka niepełnosprawnego powyżej 18 roku życia, będącego członkiem rodziny wielodzietnej i pozostającego pod opieką rodzica, uprawnienia przyznawane są na okres ważności orzeczenia o niepełnosprawności. Karta wydawana jest na okres 5 lat, z możliwością przedłużenia.

Program „Ostrowska Karta Rodziny 3+” ma już 206 partnerów. Dzięki niej można skorzystać z szeregu zniżek na produkty i usługi m.in. w Ostrowskim Centrum Kultury, na Basenie Miejskim, Lodowisku Miejskim oraz w wielu sklepach, restauracjach, punktach usługowych, klubach fitness czy salonach kosmetycznych prowadzonych przez podmioty prywatne.

W roku 2022 zostało wydanych 581 kart, w 2023 – 492, a w 2024 - 394 karty. Łącznie wydano mieszkańcom 6 911 „Ostrowskich Kart Rodziny 3+”.

W roku 2025 wprowadzono program Ostrowska Karta Mieszkańca (OKM). Od tej chwili „Ostrowska Karta Rodziny 3+” realizowana jest także w formie pakietu na nośniku Ostrowskiej Karty Mieszkańca. Ułatwieniem dla osób posiadających OKM jest możliwość korzystania z karty w formie aplikacji telefonicznej. Mieszkańcy mogą posiadać zarówno kartę tradycyjną w formie plastikowej, jak i elektroniczną. Rodzic lub opiekun prawny może założyć dla siebie i członków rodziny konto rodzinne. Obecnie 503 osoby posiadają Ostrowską Kartę Mieszkańca z pakietem „Ostrowska Karta Rodziny 3+”.

10. Działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostrowie Wielkopolskim**10.1. Dane ogólne**

Pomoc społeczna ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. W Ostrowie Wielkopolskim zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej przy ul. Limanowskiego 17. Niniejszy rozdział poświęcony jest różnorodnym formom pomocy świadczonym przez Ośrodek

Tabela 8. Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w ramach świadczeń z pomocy społecznej w zależności od przyczyny udzielenia wsparcia w latach 2022-2024.

ROK	2022	2023	2024
Ubóstwo	710	616	579
Bezrobocie	337	276	242
Niepełnosprawność	847	960	1034
Długotrwała lub ciężka choroba	1201	1168	1294
Alkoholizm	111	99	84
Narkomania	4	11	10
Przemoc domowa	343	447	501
Potrzeba ochrony macierzyństwa	107	110	92
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	306	295	240
Trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	30	27	22
Zdarzenia losowe	3	2	50
Sytuacja kryzysowa	0	0	6

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostrowie Wielkopolskim

Z danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że do najczęstszych przyczyn korzystania z pomocy społecznej należą długotrwałe i ciężkie choroby, niepełnosprawność i ubóstwo. W ciągu

ostatnich trzech lat nastąpił duży wzrost liczby osób wymagających pomocy z powodu przemocy domowej. Obserwujemy natomiast spadek osób korzystających z pomocy w związku z bezrobociem i bezradnością w sprawach opiekuńczo- wychowawczych. Najrzadsze z wymienionych powodów to sytuacje kryzysowe i zdarzenia losowe.

Tabela 9. Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w ramach świadczeń z pomocy społecznej i kwota wsparcia w latach 2022-2024.

ROK	2022	2023	2024
Liczba rodzin i osób objętych wsparciem w ramach świadczeń z pomocy społecznej	1798	1840	2192
Wielkość wydatków ogółem	3 101 484,63	3 128 884,99	4 121 267,67
Wielkość wydatków z budżetu gminy	354 965,20	512 574,18	868 492,56
Wielkość wydatków z budżetu państwa	2 746 519,43	2 616 310,81	3 252 775,11

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostrowie Wielkopolskim

Powyższa tabela obrazuje wydatki związane z pomocą społeczną w ostatnich latach. Obserwujemy tendencję wzrostową w zakresie zarówno liczby rodzin korzystających z pomocy, jak i nakładów finansowych jakie ponosi gmina.

10.2. Świadczenia rodzinne

Świadczenia rodzinne są formą pomocy finansowej państwa skierowaną do rodzin, mającą na celu częściowe pokrycie kosztów utrzymania i wychowania dzieci, a także wspomaganie osób niepełnosprawnych i starszych. Wśród świadczeń rodzinnych możemy wymienić:

1) zasiłek rodzinny wraz z dodatkami:

- Dodatek z tytułu urodzenia dziecka;
- Dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego;
- Dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka;
- Dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej;
- Dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego;
- Dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania;
- Dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego;

- 2) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka (tzw. becikowe);
- 3) świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne;
- 4) świadczenie rodzicielskie.

Przyznanie prawa do zasiłku rodzinnego oraz do dodatków do tego zasiłku uzależnione jest m.in. od spełnienia kryterium dochodowego. Świadczenia przyznawane są na okres zasiłkowy, który trwa od listopada danego roku do października następnego roku. Zasiłek przysługuje, jeżeli przeciętny miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie, albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 674,00 zł. W przypadku, gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym, albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli przeciętny miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę, albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 764,00 zł. Zasiłek przysługuje do ukończenia przez dziecko 18 roku życia lub nauki w szkole, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia, albo 24 roku życia, jeżeli kontynuuje naukę w szkole lub w szkole wyższej i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności. Świadczenia opiekuńcze i rodzicielskie przyznawane są w związku z określoną sytuacją życiową (niepełnosprawność, bezrobocie) i nie są zależne od kryterium dochodowego.

Tabela 10. Liczba przyznanych świadczeń rodzinnych wraz z dodatkami i koszty ponoszone przez miasto w latach 2022-2024.

ROK	2022		2023		2024	
	Liczba świadczeń	Wartość świadczeń	Liczba świadczeń	Wartość świadczeń	Liczba świadczeń	Wartość świadczeń
Zasiłek rodzinny	23 203	2 629 210,24	19 078	2 170 403,31	15 129	1 726 197,63
Dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	97	62 402,81	80	59 890,06	43	43 000,00
Dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w trakcie korzystania z urlopu wychowawczego	619	228 685,19	409	154 673,76	302	111 766,53
Dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	1 333	257 893,93	1 183	234 189,35	1 025	207 250,19

Program Wspierania Rodziny dla Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski na lata 2026-2028

Dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełno-sprawnego	2 096	219 998,12	2 095	220 786,43	2 000	208 247,50
Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	4 773	376 115,57	3.821	351 332,18	3 288	302 021,00
Dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	2 429	135 018,62	2 086	114 166,22	1 775	90 104,94
Dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	238	16 811,58	240	17 164,82	277	18 023,00
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka, tzw. Becikowe	266	266 000,00	195	195 000,00	149	149 000,00
Świadczenie rodzicielskie	1 367	1 257 555,00	1 070	981 359,00	927	860 913,00
Zasiłek pielęgnacyjny	29 560	6 379 425,00	30 631	6 611 394,00	31 574	6 814 287,00
Świadczenie pielęgnacyjne	5 083	10 557 134,00	5 965	14 518 481,00	7 542	22 692 621,00
SUMA	71 061	22 386 250,06	66 853	22 628 840,13	6 4031	33 223 431,79

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostrowie Wielkopolskim

Powyższe zestawienie obrazuje, na jak szeroką skalę rozbudowane jest wsparcie finansowe dla rodzin. Pomimo, iż realizacja świadczeń wychowawczych została przeniesiona do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych a zasiłek pielęgnacyjny zastąpiony nowym świadczeniem wspierającym również realizowanym przez ZUS, koszty wypłaty świadczeń dla rodzin ponoszone przez gminę nadal są bardzo wysokie (poza wypłatą świadczeń obejmują także koszty ich obsługi administracyjnej).

10.3. Świadczenie „Za życiem”

Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” wprowadziła jednorazowe świadczenie w wysokości 4 000,00 zł z tytułu urodzenia się żywego dziecka z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem, albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Podstawowym warunkiem wypłaty świadczenia jest zaświadczenie lekarskie potwierdzające powyższe wystawione przez lekarza ubezpieczenia zdrowotnego, posiadającego specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie położnictwa i ginekologii, perinatologii, neonatologii, neurologii dziecięcej, kardiologii dziecięcej lub chirurgii dziecięcej.

Ponadto ustawowe wsparcie dla rodzin oraz kobiet w ciąży realizowane jest m.in. przez zapewnienie dostępu do informacji w zakresie rozwiązań wspierających, do diagnostyki prenatalnej oraz poprzez zapewnienie odpowiednich świadczeń opieki zdrowotnej, a także gwarantuje kobietom w ciąży oraz dzieciom z ciężkimi chorobami prawo do korzystania poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej oraz z usług farmaceutycznych.

Liczba wypłaconych świadczeń i koszty poniesione przez gminę w ostatnich latach kształtują się następująco:

Tabela 11. Liczba świadczeń „Za życiem” i suma środków wypłaconych w ramach świadczenia w latach 2022-2024.

ROK	2022	2023	2024
Liczba przyznanych świadczeń „Za życiem”	5	10	8
Suma środków wypłaconych na świadczenie „Za życiem”	20 000,00	40 000,00	32 000,00

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostrowie Wielkopolskim

10.4. Posiłek w szkole i w domu

Wieloletni program rządowy „Posiłek w szkole i w domu” obecnie ustanowiony jest na lata 2024-2028. Program oferuje wsparcie finansowe w celu zapewnienia pomocy żywnościowej zarówno dla dzieci, jak i dorosłych w trudnej sytuacji materialnej. Wsparcie realizowane jest poprzez zapewnienie posiłków w szkołach, świadczeń pieniężnych lub rzeczowych. Pomoc przysługuje jeżeli dochód na osobę nie przekracza kwoty 200 % kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ustawy o pomocy społecznej. Obecnie dla osoby samotnie gospodarującej to 2 020,00 zł, a w przypadku rodzin kwoty 1 646,00 zł (na osobę w rodzinie).

Tabela 12. Liczba osób, którym udzielono wsparcia w ramach Programu posiłek w szkole i w domu oraz koszty poniesione w ramach programu w latach 2022-2024.

ROK	2022	2023	2024
Liczba dzieci, którym udzielono wsparcia w ramach Programu, w tym:			
Liczba dzieci w przedszkolach	112	153	110
Liczba dzieci w szkołach	125	167	159
Liczba dorosłych, którym udzielono wsparcia w ramach Programu	118	108	89
Liczba osób, którym udzielono wsparcia w ramach Programu w formie świadczenia pieniężnego	517	502	482
Koszty związane z realizacją Programu	1 624 878,65	1 887 266,32	1 949 019,47

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostrowie Wielkopolskim

Pomimo spadku liczby osób korzystających z pomocy w ostatnich latach obserwujemy zwiększenie nakładów finansowych w ramach programu.

10.5. Fundusz alimentacyjny

Wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego reguluje ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Świadczenie przysługuje na podstawie tytułu wykonawczego zatwierdzonego przez sąd, jeżeli jego egzekucja okazała się bezskuteczna. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej:

- do ukończenia 18 roku życia, albo do ukończenia 25 roku życia w przypadku, gdy osoba uprawniona uczy się w szkole lub w szkole wyższej;
- bezterminowo, jeżeli osoba uprawniona legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie więcej niż 1 000,00 zł miesięcznie pod warunkiem spełnienia kryterium dochodowego. Poza wypłatą świadczeń organ ma obowiązek dochodzić należności od dłużnika alimentacyjnego i mobilizować go do realizowania zasądzonych zobowiązań alimentacyjnych. W latach 2022-2024 wypłacono świadczenia z funduszu w następujących ilościach i wysokościach:

Tabela 13. Liczba świadczeń alimentacyjnych i środki wypłacone w latach 2022-2024.

ROK	2022	2023	2024
Liczba przyznanych świadczeń Alimentacyjnych	5 234	4 724	4 453
Suma środków wypłaconych na świadczenia alimentacyjne	2 236 928,39	2 081 892,59	2 052 631,79

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostrowie Wielkopolskim

10.6. Dodatek mieszkaniowy

Dodatek mieszkaniowy jest świadczeniem pieniężnym, którego celem jest pokrycie części kosztów utrzymania lokalu jakie jest obowiązana ponosić osoba uprawniona do otrzymania dodatku. Przysługuje najemcom albo podnajemcom lokali mieszkalnych, osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych, do których przysługuje im spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego, osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych znajdujących się w budynkach stanowiących ich własność i właścicielom samodzielnych lokali mieszkalnych, osobom zajmującym lokal mieszkalny bez tytułu prawnego, oczekującym na przysługujący im lokal zamienny albo najem socjalny lokalu, innym osobom mającym tytuł prawny do zajmowanego lokalu mieszkalnego i ponoszącym wydatki związane z jego zajmowaniem.

Tryb przyznawania, ustalania wysokości, finansowania i wypłacania dodatków mieszkaniowych oraz właściwość organów w tych sprawach reguluje ustawa z dnia 21 czerwca 2001r. o dodatkach mieszkaniowych. Dodatku nie przyznaje się z urzędu wszystkim, którzy spełniają kryteria ustawowe. Należy złożyć wniosek wraz z niezbędnymi dokumentami oraz deklarację o dochodach gospodarstwa domowego za okres 3 miesięcy poprzedzających dzień jego złożenia. Wnioskodawca musi spełnić kryterium dochodowe, które od 11 lutego 2025 r. wynosi odpowiednio:

- dla gospodarstwa jednoosobowego 3 272,69 zł/os,
- dla gospodarstwa wieloosobowego 2 454,52 zł/os.

Oprócz kryterium dochodowego ustawa określa maksymalną tzw. powierzchnię normatywną lokalu mieszkaniowego kwalifikującą do przyznania dodatku. Świadczenie przyznaje się na okres 6 miesięcy.

Tabela 14. Liczba przyznanych dodatków i suma wydatków poniesionych na wypłatę dodatku mieszkaniowego w latach 2022-2024.

ROK	2022	2023	2024
Liczba decyzji o przyznaniu dodatku mieszkaniowego	2001	2022	2153

Suma wydatków poniesionych na wypłatę dodatku mieszkaniowego	3 696 668,27	5 499 813,91	5 715 196,32
---	--------------	--------------	--------------

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostrowie Wielkopolskim

Liczba rodzin korzystających z tej formy wsparcia wzrasta, co może być związane ze zmianą ustawowych kryteriów dochodowych.

10.7. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla dzieci i młodzieży

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla dzieci i młodzieży mogą być świadczone w dwóch formach:

- specjalistyczne usługi opiekuńcze zwykłe,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dostosowane są do szczególnych potrzeb wynikających z typu schorzenia lub niepełnosprawności. Usługi mogą być świadczone tylko przez opiekunów ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym (np. pracownika socjalnego, psychologa, pedagoga, logopedę, terapeutę zajęciowego, pielęgniarkę, asystenta osoby niepełnosprawnej lub przedstawiciela innego zawodu dającego wiedzę i umiejętności pozwalające świadczyć określone specjalistyczne usługi). Zakres specjalistycznych usług opiekuńczych obejmuje m.in. naukę i rozwój umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia i społecznego funkcjonowania, motywowanie do aktywności, leczenia i rehabilitacji, pielęgnację oraz rehabilitację fizyczną i usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi to szczególny rodzaj specjalistycznych usług opiekuńczych zapewniany osobom, które z powodu choroby psychicznej lub niepełnosprawności intelektualnej mają poważne trudności w codziennym funkcjonowaniu, a zwłaszcza z relacjach z otoczeniem, edukacją, zatrudnieniem i realizacją spraw bytowych. Świadczone są również przez osoby ze specjalnym przygotowaniem zawodowym oraz co najmniej trzymiesięcznym doświadczeniem zawodowym w pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi. Zakres specjalistycznych usług opiekuńczych może być poszerzony o pomoc mieszkaniową oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi lub niepełnosprawnością intelektualną dostępu do zajęć rehabilitacyjnych i rewalidacyjno-wychowawczych.

Oba rodzaje usług świadczone są w porozumieniu ze specjalistycznymi placówkami terapeutycznymi zarówno w domu podopiecznego, jak również w specjalistycznych ośrodkach. Celem ich jest poprawa jakości życia podopiecznego.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi świadczone są na zlecenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej przez Niepubliczną Poradnię Psychologiczno-

Pedagogiczną „PRO-MOC” w siedzibie poradni w Ostrowie Wielkopolskim przy ul. Krotoszyńskiej 157 oraz Fundację Na Rzecz Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym „Nowa Nadzieja” w siedzibie Fundacji w Ostrowie Wielkopolskim przy ul. Żeromskiego 2 d. Usługi w placówkach obejmują terapię logopedyczną, psychologiczną, integrację sensoryczną oraz trening umiejętności społecznych.

Tabela 15. Charakterystyka specjalistycznych usług opiekuńczych dla dzieci i młodzieży prowadzonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowie Wielkopolskim w latach 2022-2024.

ROK	2022	2023	2024
Liczba opiekunów	26	24	23
Liczba podopiecznych	58	50	55
Koszty związane z zapewnieniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla dzieci i młodzieży	446 901,25	578 600,00	553 200,00

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostrowie Wielkopolskim

10.8. Wsparcie asystenta rodziny

W rodzinie, w której występują trudności i problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza wywiad środowiskowy, dokonuje analizy sytuacji rodzinnej i w razie konieczności wnioskuję do dyrektora ośrodka pomocy społecznej o wsparcie asystenta rodziny. Rodzina może zostać objęta wsparciem asystenta rodziny również na wniosek innej instytucji pomocy społecznej bądź placówki oświatowej, na podstawie postanowienia sądu rodzinnego o zobowiązaniu rodziny do współpracy z asystentem rodziny, jak również na wniosek samej rodziny, która jest zainteresowana taką formą wsparcia.

Współpraca asystenta z rodziną następuje wyłącznie za jej zgodą, przy jej aktywnym udziale i w miejscu jej zamieszkania. Asystent wraz z pracownikiem socjalnym oraz członkami rodziny wspólnie ustalają plan pomocy rodzinie. Plan ten obejmuje zakres realizowanych działań mających na celu przewyciężenie trudnych sytuacji życiowych, a także zawiera terminy ich realizacji i przewidywane efekty. Współpraca asystenta rodziny z rodziną nie ma określonego czasookresu.

Rolą asystenta rodziny nie jest wyręczanie rodziny w realizacji jej zadań, ale towarzyszenie jej w poszukiwaniu rozwiązań prowadzących do jej usamodzielnienia. Wsparcie asystenta ma odkryć zasoby rodziny, tak aby mogła ona sama poradzić sobie z przewyciężeniem trudności i problemów.

Do zadań asystenta rodziny należy:

- opracowanie i realizowanie planu pracy z rodziną,
- pomoc rodzinom w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,

- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych i wychowawczych,
- wspieranie aktywności społecznej rodzin,
- motywowanie do podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz pomoc w poszukiwaniu i podejmowaniu pracy zarobkowej, jak również jej utrzymania,
- motywowanie do udziału w zajęciach podnoszących kompetencje i umiejętności rodzicielskie i psychospołeczne,
- wspieranie dzieci poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych,
- prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci,
- podejmowanie działań interwencyjnych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodziny,
- dokumentowanie pracy z rodziną i dokonywanie okresowej oceny współpracy z rodziną,
- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu współpracy,
- współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą diagnostyczno-pomocową oraz innymi organami pomocniczymi, np. instytucjami oświatowymi, policją, sądem,
- realizacja zadania zgodnie z ustawą z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Wsparcie w ramach asystentury uważane jest za jedną z najbardziej skutecznych metod pracy z rodziną ze względu na zindywidualizowane podejście do jej potrzeb. Efektywna współpraca z asystentem wzmacnia poczucie pewności siebie, pozwala stopniowo odzyskać kontrolę nad własnym życiem i wzmacnia więzi rodzinne. Za sukces współpracy odpowiedzialny jest jednak nie tylko sam asystent, ale przede wszystkim rodzina, jej nastawienie i chęć do zmiany.

Zaangażowanie asystenta rodziny w proces poprawy sytuacji rodzinnej może zapobiec lub ograniczyć ryzyko umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych czy placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Praca z rodziną jest prowadzona również w sytuacji czasowego umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Maksymalna liczba rodzin, z którymi asystent rodziny może w tym samym czasie współpracować nie może przekroczyć 15.

Z danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że liczba rodzin objętych programem ulega niewielkiemu spadkowi.

Tabela 16. Charakterystyka asystentury rodzinnej prowadzonej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowie Wielkopolskim w latach 2022-2024.

ROK	2022	2023	2024
Liczba asystentów rodziny	6	6	6
Liczba rodzin objętych asystenturą	106	104	97

Liczba dzieci objętych asystenturą	235	229	206
Koszty związane z realizacją zadania asystentura rodzinna (łącznie z dodatkiem motywacyjnym)	405 310,90	466 183,06	530 780,67

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostrowie Wielkopolskim

11. Sąd Rejonowy, III Wydział Rodzinny i Nieletnich

Sąd Rodzinny jest szczególnym organem wymiaru sprawiedliwości ze względu na specyfikę spraw, którymi się zajmuje. Właściwym miejscowo sądem opiekuńczym dla Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski jest III Wydział Rodzinny i Nieletnich Sądu Rejonowego w Ostrowie Wielkopolskim. Koncentruje się na ochronie dobra rodziny. Rozstrzyga kwestie takie jak: rozwody, separacje, podział majątku wspólnego, alimenty, czy ustalanie kontaktów z dziećmi. Rozpoznaje też sprawy demoralizacji i czynów karnych nieletnich oraz dotyczące leczenia osób uzależnionych od alkoholu oraz środków odurzających i psychotropowych. Szczególne miejsce w działalności sądownictwa rodzinnego zajmują sprawy dotyczące dzieci. Ich dobro jest zawsze nadrzędnym celem, dlatego też sądy rodzinne zajmują się m.in. ustalaniem władzy rodzicielskiej, decydowaniem o miejscu zamieszkania dziecka, a także sprawami związanymi z adopcją czy opieką zastępczą.

Zgodnie z art. 100 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy, sąd opiekuńczy i inne organy władzy publicznej są obowiązane udzielać pomocy rodzicom, jeżeli jest ona potrzebna do należytego wykonywania władzy rodzicielskiej.

Kodeks stanowi również, że jeżeli dobro dziecka jest zagrożone, sąd opiekuńczy wyda odpowiednie zarządzenia. Sąd opiekuńczy może m.in. zobowiązać rodziców oraz małoletniego do określonego w zapisach ustawy postępowania, w szczególności do pracy z asystentem rodziny, realizowania innych form pracy z rodziną, skierować małoletniego do placówki wsparcia dziennego lub skierować rodziców do placówki albo specjalisty zajmujących się terapią rodzinną, poradnictwem lub świadczących rodzinie inną stosowną pomoc z jednoczesnym wskazaniem sposobu kontroli wykonania wydanych zarządzeń, określić, jakie czynności nie mogą być przez rodziców dokonywane bez zezwolenia sądu, poddać wykonywanie władzy rodzicielskiej stałemu nadzorowi kuratora sądowego lub zarządzić umieszczenie małoletniego w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka albo w instytucjonalnej pieczy zastępczej, albo powierzyć tymczasowo pełnienie funkcji rodziny zastępczej małżonkom lub osobie, niespełniającym warunków dotyczących rodzin zastępczych, w zakresie niezbędnych szkoleń albo zarządzić umieszczenie małoletniego w zakładzie opiekuńczo-

lecznym, w zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym lub w zakładzie rehabilitacji leczniczej (art. 109 KRiO).

Na podstawie ww. artykułu III Wydział Rodzinny i Nieletnich Sądu Rejonowego w Ostrowie Wielkopolskim wydał następujące zarządzenia:

Tabela 17. Liczba zarządzeń wydanych przez Sąd Rejonowy w Ostrowie Wielkopolskim na podstawie art. 109 Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego (KRiO) w latach 2022-2024.

ROK	2022	2023	2024
Poddanie władzy rodzicielskiej stałemu nadzorowi kuratora sądowego	187	200	216
Umieszczenie małoletniego w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, albo instytucjonalnej pieczy zastępczej lub zarządzenie umieszczenia małoletniego w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, zakładzie pielęgnacyjno- opiekuńczym, zakładzie rehabilitacji leczniczej	28	47	23

Źródło: dane III Wydział Rodzinny i Nieletnich Sądu Rejonowego w Ostrowie Wielkopolskim

W razie konieczności sąd opiekuńczy może zawiesić, ograniczyć lub pozbawić władzy rodzicielskiej rodziców, kierując się zawsze nadrzędnym dobrem dziecka.

Sąd zawiesza władzę rodzicielską, gdy występuje tymczasowa przeszkoda uniemożliwiająca jej wykonywanie, np. długotrwała choroba, uzależnienie lub zaburzenia psychiczne, czy też długotrwała nieobecność rodzica spowodowana odbywaniem kary pozbawienia wolności, wyjazdem za granicę. W takim przypadku rodzic nie może sprawować swoich praw do czasu ustania przeszkody. Zawieszenie nie jest równoznaczne z pozbawieniem władzy rodzicielskiej. W momencie ustania przeszkody sąd wydaje orzeczenie uchylające zawieszenie.

Ograniczenie władzy rodzicielskiej to sądowe zawężenie praw i obowiązków rodzica, które stosuje się, gdy pełne wykonywanie władzy rodzicielskiej zagraża dobru dziecka, ale nie ma podstaw do jej całkowitego pozbawienia. Następuje najczęściej w dwóch przypadkach. Pierwszy z nich to rozpad związku rodziców, rozwód. Drugi to zagrożenie dobra dziecka wynikające np. z zaniedbania (brak opieki, wyżywienia, edukacji), uzależnienia, stosowania przemocy fizycznej lub psychicznej. Sąd, w zależności od konkretnej sytuacji, może np. powierzyć wykonywanie władzy jednemu z rodziców, a ograniczyć drugiemu, nakazać rodzicowi podjęcie określonych działań (terapii), zarządzić, aby pewne czynności (np. zmiana miejsca zamieszkania dziecka) wymagały zgody sądu, ustanowić nadzór kuratorski, a nawet umieścić dziecko w pieczy zastępczej. Ograniczenie władzy

rodzicielskiej nie jest procesem stałym. Jeśli ustąpią powody, dla których zostało wprowadzone, można wnioskować o jego zniesienie.

Pozbawienie władzy rodzicielskiej to orzeczenie sądu opiekuńczego, które ma na celu ochronę dobra dziecka w sytuacji, gdy rodzic nadużywa tej władzy, rażąco zaniedbuje swoje obowiązki lub gdy władza nie może być wykonywana z powodu trwałej przeszkody. Sąd może również pozbawić władzy rodzicielskiej w sytuacji, gdy została ona wcześniej ograniczona i pomimo udzielonej pomocy, przyczyny jej ograniczenia nie ustąpiły. Orzeczenie to pozbawia rodzica takich uprawnień jak decydowanie o edukacji, leczeniu, czy miejscu zamieszkania dziecka, przy czym nadal może mieć nałożony obowiązek płacenia alimentów. Rodzic może zachować prawo do utrzymywania kontaktów z dzieckiem, o ile nie jest to sprzeczne z jego dobrem. Pozbawienie władzy rodzicielskiej jest najbardziej skrajną formą ingerencji państwa w sferę rodziny, dlatego w postępowaniu konieczne jest przedstawienie dowodów i zeznania świadków uzasadniające tę decyzję.

Z danych przedstawionych przez Sąd Rejonowy zauważyć można, że najwięcej postanowień wydano o ograniczeniu władzy rodzicielskiej. Pozbawienie władzy rodzicielskiej jest środkiem ostatecznym, podejmowanym tylko w sytuacji, gdy wszelkie inne formy pomocy rodzinie zawodzą.

Tabela 18. Liczba orzeczeń Sądu Rejonowego w Ostrowie Wielkopolskim w zakresie sprawowania władzy rodzicielskiej w latach 2022-2024.

ROK	2022	2023	2024
Liczba orzeczeń w zakresie w zakresie zawieszenia władzy rodzicielskiej wydanych przez Sąd Rejonowy w Ostrowie Wielkopolskim	1	0	0
Liczba orzeczeń w zakresie w zakresie ograniczenia władzy rodzicielskiej wydanych przez Sąd Rejonowy w Ostrowie Wielkopolskim	86	104	103
Liczba orzeczeń w zakresie w zakresie pozbawienia władzy rodzicielskiej wydanych przez Sąd Rejonowy w Ostrowie Wielkopolskim	31	26	23

Źródło: dane III Wydział Rodzinny i Nieletnich Sądu Rejonowego w Ostrowie Wielkopolskim

Decyzje podejmowane przez sądy rodzinne mają często długotrwałe skutki dla stron postępowania. Dlatego też działalność tych sądów wiąże się z ogromną odpowiedzialnością. Sędziowie muszą nie tylko znać przepisy prawa, ale także potrafić analizować sytuacje rodzinne z uwzględnieniem kontekstu emocjonalnego i społecznego.

12. Piecza zastępcza

W przypadku, gdy rodzice biologiczni nie są w stanie zapewnić dziecku właściwej opieki i wychowania dziecko może zostać umieszczone w pieczy zastępczej. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu bądź też w przypadku pilnej konieczności zabezpieczenia dziecka - na wniosek lub za zgodą rodziców, na podstawie umowy zawartej między rodziną zastępczą a starostą właściwym ze względu na miejsce zamieszkania rodziny.

Pieczka może być sprawowana w formie rodziny zastępczej (spokrewnionej z dzieckiem, zawodowej, niezawodowej), rodzinnego domu dziecka lub w formie instytucjonalnej (placówki opiekuńczo-wychowawcze). Objęcie dziecka jedną z form pieczy zastępczej następuje na okres nie dłuższy, niż do osiągnięcia pełnoletności. Z wyjątkiem sytuacji, gdy podopieczny kontynuuje naukę, wówczas może pozostać w rodzinie, za jej zgodą, nie dłużej niż do ukończenia 25 roku życia.

Celem pieczy jest dbanie o rozwój fizyczny i intelektualny dziecka, zaspakajanie jego potrzeb zarówno w sferze materialno-bytowej, zdrowotnej, edukacyjnej jak i emocjonalnej. Daje dziecku szansę przygotowania do dorosłego życia w bezpiecznym środowisku, uczenia się odpowiedzialności, pokonywania trudności życiowych, budowania więzi społecznych przy jednoczesnej możliwości kontaktu z rodziną pierwotną. Piecza zastępcza ma za zadanie współpracować z rodzicami w celu powrotu dziecka do rodziny biologicznej. Natomiast jeśli jest to niemożliwe, przygotować dziecko do przysposobienia.

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, organizowanie i prowadzenie pieczy zastępczej jest zadaniem powiatu, natomiast gmina ma obowiązek partycypowania w kosztach związanych z umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej.

Tabela 19. Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej z terenu miasta i koszt poniesiony przez miasto w latach 2022-2024.

ROK	2022		2023		2024	
	Liczba dzieci	Koszty poniesione przez gminę	Liczba dzieci	Koszty poniesione przez gminę	Liczba dzieci	Koszty poniesione przez gminę
Rodzinna piecza zastępcza	93	356 041,26	93	492 533,05	115	618 731,39
Pieczka instytucjonalna	18	641 507,49	29	801 672,90	28	857 489,33

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostrowie Wielkopolskim

13. Profilaktyka i leczenie uzależnień

Uzależnienie od alkoholu i substancji psychoaktywnych jest jednym z najpoważniejszych zagrożeń w funkcjonowaniu współczesnej rodziny. Prowadzi do konfliktów, agresji i przemocy, pogorszenia statusu materialnego rodziny. Problem uzależnienia niesie poważne skutki emocjonalne, psychiczne i społeczne, które dotyczą nie tylko osobę uzależnioną ale całą rodzinę. Miasto Ostrów Wielkopolski podejmuje szereg działań w zakresie profilaktyki uzależnień i pomocy osobom dotkniętym problemem.

13.1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla miasta Ostrowa Wielkopolskiego

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla miasta Ostrowa Wielkopolskiego działa przy Urzędzie Miejskim przy ul. Powstańców Wielkopolskich 18. Komisja przeprowadza rozmowy motywujące do leczenia oraz kieruje wnioski o obowiązkowe leczenie odwykowe do sądu. Komisja współpracuje z policją, szkołami, ośrodkami pomocy społecznej i organizacjami pozarządowymi w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.

Tabela 20. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla miasta Ostrowa Wielkopolskiego w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w mieście w latach 2022-2024.

ROK	2022	2023	2024
Liczba osób, z którymi Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla miasta Ostrowa Wielkopolskiego przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu	198	251	109
Liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla miasta Ostrowa Wielkopolskiego wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	16	37	40
Liczba osób zaangażowanych w prace Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla miasta Ostrowa Wielkopolskiego	15	15	15

Źródło: dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla miasta Ostrowa Wielkopolskiego

Jak obrazuje powyższa tabela z roku na rok liczba osób zgłoszonych do Komisji maleje, natomiast wzrasta liczba osób zgłoszonych do sądu o zobowiązanie do podjęcia leczenia.

13.2. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Ostrowie Wielkopolskim

Ośrodek został założony w roku 1993, obecnie mieści się przy ul. Szkolnej 24. Oferuje pomoc osobom uzależnionym od alkoholu, hazardu, narkotyków, nikotyny i innych substancji psychoaktywnych w ramach spotkań indywidualnych i grupowych. Do placówki zgłaszają się zarówno osoby uzależnione, jak i współmałżonkowie, dzieci, a nawet dorosłe dzieci, które dorastały w rodzinach zmagających się z problemem uzależnienia. Pomoc udzielana jest przez 10 terapeutów oraz 2 lekarzy psychiatrów. Ośrodek zajmuje się nie tylko leczeniem, ale też profilaktyką uzależnień wśród dzieci, młodzieży i dorosłych. Działalność ośrodka jest współfinansowana z budżetu miasta. W latach 2022 i 2023 dofinansowanie wyniosło 430 000,00 zł, a w roku 2024 prawie 418 000,00 zł.

Jak obrazuje poniższa tabela z roku na rok obserwuje się wzrost liczby pacjentów ośrodka, dochodzi też do bardzo niepokojącego zjawiska, tj. znacznego wzrostu liczby pacjentów nieletnich.

Tabela 21. Liczba pacjentów Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w latach 2022-2024 z podziałem na płeć i grupy wiekowe.

ROK	2022	2023	2024
Liczba kobiet	478	441	425
Liczba mężczyzn	332	303	367
Liczba osób do 18 lat	5	6	10
Liczba osób w wieku 19-64 lat	754	697	740
Liczba osób w wieku 65+	51	41	42

Źródło: dane Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień

13.3. Działalność Referatu Profilaktyki Wydziału Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Ostrowie Wielkopolskim

Referat Profilaktyki zajmuje się realizacją działań zapobiegawczych, które mają na celu uniknięcie lub zmniejszenie występowania niekorzystnych zjawisk społecznych poprzez m. in. tworzenie i realizację lokalnych programów profilaktycznych, prowadzenie działań informacyjnych i kampanii społecznych. Niezwykle ważnym elementem jest edukacja i profilaktyka wśród dzieci i młodzieży, prowadzona na zlecenie gminy przez organizacje pozarządowe w formie zorganizowanego letniego wypoczynku dla dzieci oraz zajęć sportowo-ruchowych.

Wypoczynek dla dzieci i młodzieży mieszkającej na terenie miasta Ostrowa Wielkopolskiego z realizacją programów profilaktycznych

W ramach wypoczynku stacjonarnego lub wyjazdowego organizowane są różnorodne formy zajęć łączące relaks z nauką i zabawą, w które wpisano programy profilaktyczne, mające na celu przeciwdziałanie uzależnieniom, agresji oraz promowanie wartości prospołecznych. Dzięki takim inicjatywom dzieci i młodzież mogą spędzać czas w sposób bezpieczny, twórczy i pożyteczny, rozwijając swoje pasje oraz umiejętności społeczne. Wsparcie miasta w organizacji wypoczynku sprzyja integracji środowiska lokalnego i wzmacnia poczucie wspólnoty wśród młodych mieszkańców Ostrowa Wielkopolskiego. W latach 2022-2024 miasto poniosło nakłady finansowe na realizację tego zadania w wysokości 500 000,00 zł corocznie. We wskazanych latach z tego rodzaju wsparcia skorzystało ponad 2 600 dzieci.

Podjęmowanie działań integrujących psychoprofilaktykę z aktywnością sportową poprzez prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży z terenu miasta Ostrowa wielkopolskiego

Poprzez organizację zajęć sportowo-rekreacyjnych młodzi mieszkańcy mają możliwość nie tylko rozwijania swojej kondycji fizycznej, ale także kształtowania umiejętności społecznych, współpracy i radzenia sobie z emocjami. Aktywność sportowa pełni tu funkcję profilaktyczną – uczy dyscypliny, odpowiedzialności oraz pomaga w budowaniu pozytywnej samooceny. Tego typu inicjatywy sprzyjają promowaniu zdrowego stylu życia, zapobieganiu uzależnieniom i zachowaniom ryzykownym oraz sprzyjają wzmacnianiu więzi rówieśniczych. Koszt dofinansowania z budżetu miasta wyniósł w roku 1 300 000,00 zł, a w roku 1 500 000,00 zł. W programie łącznie wzięło udział 4 354 dzieci.

Tabela 22. Środki finansowe przeznaczone w mieście na rozwiązywanie problemów uzależnień w latach 2022-2024.

ROK	2022	2023	2024
Wysokość środków na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	1 980 993,32	2 716 064,04	2 806 027,08
Wysokość środków na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	298 765,20	483 617,60	516 792,65
Łączna wysokość środków	2 279 758,52	3 199 681,64	3 322 819,73

Źródło: dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Wielkopolskim

14. Zespół Interdyscyplinarny

Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej.

Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy przede wszystkim tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności przez diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym, inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom, inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową, opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej, kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym lub psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową oraz monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”.

W skład obecnego Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi 19 osób – przedstawiciele Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Komendy Powiatowej Policji, Prokuratury Rejonowej, oświaty, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla miasta Ostrowa Wielkopolskiego, Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, ZZOZ w Ostrowie Wielkopolskim, organizacji pozarządowych oraz kuratorzy sądowi. Członkowie Zespołu są zobowiązani do zachowania poufności wszelkich informacji i danych, które uzyskali w ramach działalności zespołu, nawet po ustaniu członkostwa w zespole.

Obsługę organizacyjno-techniczną i finansową Zespołu Interdyscyplinarnego zapewnia w Ostrowie Wielkopolskim Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Działalność Zespołu finansowana jest ze środków z budżetu miasta, w tym pochodzących z opłat na zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych, budżetu państwa oraz środków zewnętrznych.

Procedura „Niebieskie Karty” została uregulowana w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” oraz w Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Tabela 23. Liczba „Niebieskich Kart” przekazanych do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego w Ostrowie Wielkopolskim w latach 2022-2024 przez poszczególne instytucje.

ROK	2022	2023	2024
Policja	352	491	390

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	12	29	51
Oświata	2	5	8
Służba zdrowia	0	0	0
GKRPA	0	1	0
Razem	366	526	449

Źródło: dane Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Miasto Ostrów Wielkopolski

Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje w przypadku powzięcia w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych podejrzenia stosowania przemocy domowej lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej.

W formularzu „NK-A” wskazuje się osoby doznające przemocy domowej i osoby stosujące przemoc domową. Składa się z dwóch części: osobie doznającej przemocy domowej przekazuje się formularz „Niebieska Karta – B”, formularz „Niebieska Karta – A” niezwłocznie zostaje przekazany do Zespołu Interdyscyplinarnego.

W celu dokonania diagnozy i oceny sytuacji w związku ze zgłoszonym podejrzeniem wystąpienia przemocy domowej, zespół powołuje grupę diagnostyczno-pomocową, w której skład obligatoryjnie wchodzi: pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej oraz funkcjonariusz Policji. Grupa diagnostyczno-pomocowa dokonuje diagnozy sytuacji osoby doznającej przemocy domowej w celu zapewnienie jej bezpieczeństwa. Do zadań pracownika socjalnego należy w szczególności praca z osobą doznającą przemocy domowej i opracowanie indywidualnego planu pomocy, zgodnie z jej potrzebami, a do zadań funkcjonariusza Policji należy w szczególności praca z osobą stosującą przemoc domową. Prace w ramach grup diagnostyczno-pomocowych są prowadzone w zależności od potrzeb wynikających z problemów występujących w indywidualnych przypadkach.

W ramach prowadzonej procedury osobie doznającej przemocy domowej udziela się bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego, interwencji kryzysowej i wsparcia, ochrony przed dalszym krzywdzeniem przez uniemożliwienie osobie stosującej przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego mieszkania z osobą doznającą przemocy oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej, zapewnienia osobie doznającej przemocy bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia, badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie, czy też zapewnienia osobie doznającej przemocy domowej,

która nie ma tytułu prawnego do lokalu zajmowanego wspólnie z osobą stosującą przemoc domową pomocy w uzyskaniu mieszkania.

Grupa diagnostyczno-pomocowa podejmuje również działania w stosunku do osoby stosującej przemoc domową w celu zaprzestania stosowania dalszej przemocy, m.in.: przekazuje osobie stosującej przemoc domową informacje o prawnych konsekwencjach stosowania przemocy domowej, motywuje do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową oraz programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową (programy te mają na celu powstrzymanie osoby stosującej przemoc domową przed dalszym stosowaniem przemocy oraz rozwijanie umiejętności samokontroli i rozwiązywania problemów bez stosowania przemocy). Przeprowadza również rozmowę ukierunkowaną na wskazanie zagrożeń wynikających z nadużywania alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków.

Tabela 24. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” oraz liczba osób, wobec których zachodziło podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie w latach 2022 – 2024.

ROK	2022	2023	2024
Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”	343	447	501
Liczba osób w rodzinie dotkniętych przemocą, objętych procedurą „Niebieskie Karty”, w tym:	373	645	873
kobiety	293	374	538
mężczyźni	50	149	88
dzieci do 18 r.ż.	30	122	247
Liczba osób, wobec których zachodziło podejrzenie, że stosują przemoc domową, w tym:	366	434	518
kobiety	50	85	82
mężczyźni	316	349	436

Źródło: dane Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Miasto Ostrów Wielkopolski

Jak wskazują dane Zespołu Interdyscyplinarnego liczba rodzin dotkniętych problemem przemocy domowej oraz osób, co do których zachodzi podejrzenie jej stosowania z roku na rok wzrasta. Dane

ujawniają również problem, o którym bardzo mało się mówi, mianowicie zjawisko stosowania przemocy wobec mężczyzn. Wzrost liczby zgłoszeń o przemoc domową wynikać może z kombinacji czynników, takich jak zwiększona świadomość ofiar i społeczeństwa w tej kwestii a także narastających problemów takich jak nadużywanie alkoholu, innych nałogów czy zaburzeń psychicznych. Wiele osób, w tym mężczyźni, jest teraz bardziej świadomych swoich praw i czuje się pewniej zgłaszając się po pomoc.

Jak wynika z procedury „NK”, podejmowanie interwencji w środowisku przez członków grup diagnostyczno-pomocowych nie wymaga zgody osoby doznającej przemocy domowej ani osoby stosującej przemoc domową. Po zakończeniu procedury grupa diagnostyczno-pomocowa podejmuje działania monitorujące przez okres 9 miesięcy. Jedna rodzina może mieć również założonych kilka „Niebieskich Kart”, w wyniku czego liczba kart przekazanych do zespołu nie jest równoznaczna z liczbą rodzin objętych procedurą.

Tabela 25. Liczba posiedzeń grup diagnostyczno-pomocowych oraz ilość zamkniętych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2022-2024

ROK	2022	2023	2024
Liczba posiedzeń grup diagnostyczno-pomocowych	912	1395	1539
Liczba zamkniętych procedur „Niebieskie Karty”	240	225	250

Źródło: dane Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Miasto Ostrów Wielkopolski

Zespół Interdyscyplinarny dostrzega konieczność zwiększenia ilości godzin udzielanych konsultacji psychologicznych świadczonych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Ostrowie Wielkopolskim. W 2024 roku z konsultacji psychologa skorzystało 300 osób, tj. o 41 osób więcej niż w 2023 roku, jednak na rok 2025 przewidziano 50 godzin mniej świadczonych ww. usług w stosunku do roku poprzedniego. Istnieje zatem obawa, że osoby zagrożone bądź dotknięte przemocą nie będą miały zapewnionego stosownego wsparcia.

Tabela 26. Liczba konsultacji z poradnictwa specjalistycznego w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w latach 2022-2024.

ROK	2022	2023	2024
Konsultacje prawne	87	105	73
Konsultacje psychologiczne	212	259	300

Źródło: dane Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Miasto Ostrów Wielkopolski

15. Analiza SWOT

Analizując powyższe zagadnienia dokonano analizy SWOT dla Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski, wskazując słabe i mocne strony polityki rodzinnej oraz jej szanse i zagrożenia.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- Opracowana Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych; - Powołany Zespół Interdyscyplinarny; - Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla miasta Ostrowa Wielkopolskiego; - Działalność SPZOZ Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Ostrowie Wielkopolskim; - Szeroka oferta placówek edukacyjnych i oferowany przez nie wybór zajęć pozalekcyjnych (np. sportowych, językowych, artystycznych); - Rozbudowa Żłobka Miejskiego zapewniająca większą dostępność opieki nad dziećmi do lat 3; - Wsparcie stypendialne dla dzieci i młodzieży; - Projekty realizowane przez Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w zakresie zdrowia i profilaktyki skierowane do dzieci i młodzieży; - Niska stopa bezrobocia; - Rozbudowana baza instytucji wspierających rodzinę: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Sąd Rejonowy, Policja, Służba Zdrowia; - Kwalifikacje, doświadczenie i wiedza pracowników działających na rzecz rodziny; - Oferta wsparcia psychologicznego i prawnego; - Wsparcie asystenta rodziny dla rodzin niewydolnych wychowawczo; - Programy polityki mieszkaniowej prowadzone przez Miejski Zakład Gospodarki Mieszkaniowej; - Ostrowska Karta Dużej Rodziny; - Programy rządowe mające na celu wsparcie finansowe rodziny, np. Świadczenie Wychowawcze, Aktywny Rodzic, Rodzinny Kapitał Opiekuńczy, Dobry Start.	- Spadek liczby urodzeń; - Spadek liczby rodzin wielodzietnych; - Duża liczba rozwodów w stosunku do zawartych małżeństw; - Mała liczba chętnych na pełnienie funkcji rodzin adopcyjnych; - Zagrożenia związane z dysfunkcyjnością, problemami uzależnienia i przemocy domowej; - Niewystarczająca w stosunku do potrzeb liczba dostępnych mieszkań socjalnych i komunalnych; - Brak mieszkań treningowych; - Niedostateczna liczba specjalistów do pracy z rodziną, np. psychologów, psychiatrów, szczególnie dziecięcych; - Bierna postawa wobec problemów występujących w rodzinie; - Brak współpracy ze strony rodziny z asystentem, pracownikiem socjalnym.
SZANSE	ZAGROŻENIA
- Silne zaangażowanie instytucji rządowych i samorządowych w politykę prorodziną; - Zmiany w państwowych aktach prawnych na rzecz wzmocnienia ochrony i bezpieczeństwa dzieci (tzw. Ustawa Kamilkowa); - Możliwość pozyskania przez Gminę środków w programów rządowych i unijnych;	- Kryzys wartości i funkcji rodziny; - Osłabienie więzi rodzinnych i międzypokoleniowych; - Rosnące koszty utrzymania rodziny; - Niechęć młodych ludzi do zakładania rodzin; - Wyuczona bezradność, roszczeniowość, uzależnienie od pomocy instytucjonalnej,

- widoczny wzrost zainteresowania i zaangażowania społecznego sprawami dziecka i rodziny; - Współpraca Gminy z Organizacjami Pożytku Publicznego; - Rozwijająca się współpraca międzyinstytucjonalna, mająca na celu wielowymiarowe wsparcie rodziny; - Poszerzanie wiedzy i kwalifikacji pracowników działających na rzecz rodzin; - Edukacja, doskonalenie rodziców na temat pełnienia funkcji opiekuńczo- wychowawczych.	- niechęć do zmiany w przypadku osób/ rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym; - Rosnąca tendencja do przerzucenia odpowiedzialności za wychowanie dziecka na instytucje; - Ograniczone środki finansowe przeznaczone na wsparcie rodzin w budżecie Gminy; - Wypalenie zawodowe pracowników działających na rzecz rodzin.
---	---

16. Cele Programu

Dążeniem programu jest rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin zamieszkujących teren Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin zmagających się z trudnościami socjalno-bytowymi oraz opiekuńczo-wychowawczymi. Pomoc zakłada międzyinstytucjonalne wsparcie rodzin w codziennym funkcjonowaniu w celu poprawy warunków rozwoju dziecka.

Wyloniono trzy główne cele:

Cel 1: Wsparcie na rzecz poprawy sytuacji ekonomicznej i bezpieczeństwa socjalnego

Cel 2: Wzmocnienie funkcji opiekuńczo- wychowawczej

Cel 3: Profilaktyka, przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym i działania podejmowane w sytuacjach kryzysowych

Tabela 27. Analiza SWOT

Cel 1: Wsparcie na rzecz poprawy sytuacji ekonomicznej i bezpieczeństwa socjalnego		
Zadania i działania	Wskaźniki Realizacji	Realizatorzy
Zapewnienie pomocy rodzinom w trudnej sytuacji materialnej w formie świadczeń, stypendiów i dodatków	- liczba rodzin uzyskujących świadczenia - kwota uzyskanych świadczeń	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Urząd Miejski w Ostrowie Wielkopolskim
Finansowanie dożywiania w szkołach i przedszkolach	- liczba dzieci objętych dożywianiem - kwota dofinansowania	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
Aktywizacja osób bezrobotnych	- liczba osób bezrobotnych	Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowie Wielkopolskim
Podejmowanie działań na rzecz poprawy warunków mieszkaniowych rodzin	- liczba przyznanych mieszkań socjalnych i komunalnych	Urząd Miejski w Ostrowie Wielkopolskim
Wsparcie w postaci specjalnych usług opiekuńczych dla dzieci	- liczba rodzin objętych opieką	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

i młodzieży		
Rozwijanie systemu ulg skierowanego do rodzin wielodzietnych	- liczba wydanych kart KDR	Urząd Miejski w Ostrowie Wielkopolskim
Cel 2: Wzmocnienie funkcji opiekuńczo- wychowawczej		
Zadania i działania	Wskaźniki Realizacji	Realizatorzy
Analiza sytuacji i potrzeb rodziny poprzez wywiad środowiskowy	- liczba wywiadów środowiskowych	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
Świadczenie wsparcia poprzez przydzielenie asystenta rodziny	- liczba rodzin objętych asystenturą	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
Świadczenie wsparcia poprzez przydzielenie pracownika socjalnego	- liczba rodzin objętych opieką pracownika socjalnego	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
Zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego	- liczba konsultacji psychologicznych i prawnych	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
Cel 3: Profilaktyka, przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym i działania podejmowane w sytuacjach kryzysowych		
Zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa i terapii w zakresie uzależnień	- liczba osób korzystających z porad i terapii	Ośrodek Profilaktyki Terapii i uzależnień w Ostrowie Wielkopolskim
Podejmowanie działań interwencyjnych	- liczba „Niebieskich kart”	Zespół Interdyscyplinarny
Motywowanie do podjęcia leczenia w ramach terapii uzależnień	- liczba wniosków	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ostrowie Wielkopolskim
Zapewnienie schronienia osobom doznającym przemocy	- liczba podopiecznych	OPP prowadząca schronisko dla bezdomnych kobiet i kobiet z dziećmi
Rozwijanie rodzinnej opieki zastępczej i adopcyjnej w sytuacji skrajnej niewydolności opiekuńczo- wychowawczej rodziny	- liczba dzieci z terenu miasta	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, PCPR
Kampanie społeczne dotyczące uzależnień i przemocy domowej	- liczba przeprowadzonych kampanii	Urząd Miejski w Ostrowie Wielkopolskim

17. Realizatorzy Programu

Głównym realizatorem Programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowie Wielkopolskim w partnerstwie z następującymi instytucjami i organizacjami:

- Urząd Miejski w Ostrowie Wielkopolskim;

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie;
- Zespół Interdyscyplinarny;
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla miasta Ostrowa Wielkopolskiego;
- Sąd Rejonowy, III Wydział Rodzinny i Nieletnich;
- Placówki oświatowe z terenu miasta Ostrowa Wielkopolskiego;
- SPZOZ Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Ostrowie Wielkopolskim;
- Komenda Powiatowa Policji w Ostrowie Wielkopolskim;
- Organizacje Pozarządowe działające na rzecz rodziny;
- Placówki POZ z terenu Ostrowa Wielkopolskiego.

18. Źródła finansowania Programu

Źródłem finansowania zadań wskazanych w Programie będą zarówno środki własne z budżetu Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski, budżetu państwa jak i fundusze pozyskane w ramach resortowych programów ośłonowych oraz inne środki pozyskane ze źródeł zewnętrznych.

19. Monitoring i ewaluacja Programu

Podstawą monitoringu będzie coroczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz potrzeb związanych z ich realizacją, którego podstawę stanowi art. 179 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, przygotowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowie Wielkopolskim. Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od potrzeb i możliwości finansowych gminy.

Referent
Patrycja Heine
Patrycja Heine

KIEROWNIK REFERATU
mgr Agnieszka Michalak
mgr Agnieszka Michalak

DYREKTOR WYDZIAŁU PREZYDENTA MIASTA
Anna Kryjor-Korzeniewska
Anna Kryjor-Korzeniewska

ZASTĘPCA
Sebastian Górski
Sebastian Górski

Uzasadnienie

Stosownie do treści art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49), do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

W związku z powyższym podjęcie przedmiotowej uchwały jest konieczne i uzasadnione.

Prezydent Miasta

Beata Klimek

